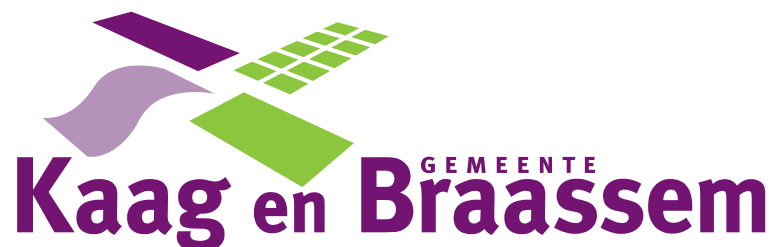


# Maatschappelijke agenda Kaag en Braassem

*“De krachten gebundeld”*





# De maatschappelijke agenda

## Gericht op de toekomst

Voor u ligt de eerste Maatschappelijke agenda van Kaag en Braassem, de MAG<sup>13-16</sup>. Een agenda die ons een nieuwe manier van (samen)werken en een andere aanpak van maatschappelijke vraagstukken brengt.

De Maatschappelijke agenda is een uitwerking van de Maatschappelijk ruimtelijk structuurvisie (MRSV), die in 2011 is opgesteld. De MRSV geeft een schets van het beleid op de lange termijn. De MAG geeft richting aan het maatschappelijke beleid voor een kortere termijn, voor de komende vier jaar.

## Op basis van het heden

Basis voor de MAG is een analyse, die een beeld geeft van de gemeente: wat gaat goed, waar moet extra aandacht aan worden besteed? Welke ontwikkelingen spelen er? Hiervoor hebben we de meest actuele (cijfermatige) gegevens over de gemeente verzameld. Vervolgens hebben we aan een team van professionals (het kernteam MAG) en aan de Wmo adviesraad gevraagd of zij dit beeld herkenden. Dit heeft een compleet en actueel beeld van de gemeente opgeleverd, een positief beeld. Uit de analyse blijkt namelijk dat het over het algemeen goed gaat met de inwoners van onze gemeente.

## Eén antwoord op maatschappelijke opgaven

Toch zien wij ook nog maatschappelijke vraagstukken voor Kaag en Braassem. Het gaat hier om landelijke ontwikkelingen en lokale aandachtspunten die in de analyse naar voren kwamen. De MAG moet antwoord geven op deze maatschappelijke vraagstukken. Eén agenda rond zes thema's in plaats van meerdere afzonderlijke beleidsnota's:

- Gezondheid en bewegen
- Groei en ontwikkeling
- Werken en leren
- Maatschappelijke betrokkenheid
- Maatschappelijke ondersteuning
- Wonen en leefomgeving

Omdat deze thema's elkaar overlappen, beschouwen we ze als een samenhangend geheel. Zo kunnen we een volledige oplossing bieden voor maatschappelijke vraagstukken.

Er spelen momenteel grote landelijke ontwikkelingen. Tot de lente was er sprake van drie decentralisaties. Van deze drie staat alleen de transitie van de jeugdzorg nog in de formele planning. De Wet werken naar vermogen en de overgang van begeleiding uit de AWBZ naar de gemeenten sinds het Lenteakkoord niet meer. Onze maatschappelijke agenda sluit goed aan op de ideeën achter deze transities. Bovendien is de verwachting dat de ingezette bewegingen ooit wel doorgezet worden. Waar mogelijk houden we dus gewoon rekening met de ontwikkelingen.

## Samen met maatschappelijke organisaties en inwoners

In de MAG geven wij aan welke maatschappelijke effecten en doelstellingen wij op de zes thema's willen bereiken. Activiteiten benoemen we niet. Het is aan organisaties, inwoners en gemeente gezamenlijk om activiteiten in te zetten die aan deze effecten en doelstellingen moeten bijdragen.

Vanuit deze gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben wij daarom de afgelopen periode met maatschappelijke partners en inwoners samen gewerkt aan het opstellen van de maatschappelijke agenda. Hiertoe hebben meerdere bijeenkomsten met de Wmo adviesraad en het kernteam MAG<sup>1</sup> plaatsgevonden. Daarnaast was er op 23 mei 2012 een MAG-bijeenkomst waarop 50 inwoners en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties aanwezig waren.

---

<sup>1</sup> Een speciaal ingestelde klankbordgroep, bestaande uit professionals en vertegenwoordigers van de zes thema's

# Samen verder

## Subsidie voor behalen doelstellingen, niet voor uitvoeren activiteiten

De afgelopen jaren had onze gemeente voor het verstrekken van subsidies de keuze uit een beperkt, vaststaand aanbod bij haar partners. Dit willen we niet meer. Door deze manier van werken blijven organisaties te veel op hun eigen organisatie en hun eigen activiteiten gericht. Het kan ook niet meer. De toenemende complexiteit van maatschappelijke vraagstukken en de steeds beperktere middelen vragen om een andere aanpak.

Hoe ziet deze aanpak eruit? Vanaf 2013 zijn de effecten en doelstellingen van de maatschappelijke agenda het uitgangspunt voor de te leveren activiteiten. Voor onze gemeente betekent dit dat we de te behalen effecten en doelen voorleggen aan de organisaties en niet meer vragen om een specifiek product. Organisaties geven aan op welke wijze zij de beschikbare middelen gebruiken om de maatschappelijke problemen op te lossen. Gemeente en organisaties werken zo samen aan het behalen van maatschappelijke effecten.

We willen daarmee niet alleen samenwerking tussen gemeente en organisaties bevorderen maar ook tussen partijen onderling. We willen dat organisaties coalities sluiten en elkaar gaan inspireren. Op die manier kunnen zij samen nieuwe diensten en producten ontwikkelen, die aansluiten bij de veranderende behoeften van onze inwoners en daarnaast efficiencywinst/ kostenreductie opleveren ten opzichte van de oorspronkelijke producten. Keuzes maken is hierbij onvermijdelijk, waarbij bepaalde organisaties/coalities gespaard blijven en voor de andere de subsidie stopt of sterk vermindert.

## Gemeente verbindt en versterkt

De gemeente is in deze aanpak geen inkoper van een product meer, maar zet de maatschappelijke opgave in de etalage met de vraag: wie kan en wil dit probleem voor ons en/of met ons oplossen? De gemeente stelt middelen beschikbaar en bewaakt dat doelstellingen worden gerealiseerd. Waar nodig biedt de gemeente ondersteuning. De gemeente verbindt en versterkt de krachten die al aanwezig zijn, bij inwoners en organisaties.

## Organisaties werken samen om doelstellingen te halen

Van organisaties verwachten we dat zij hun professionaliteit benutten om op een efficiënte, creatieve en resultaatgerichte manier oplossingen voor vraagstukken te bedenken, gericht op de te behalen maatschappelijke effecten. Hierbij is onderlinge samenwerking noodzakelijk, aangezien andere organisaties en/of inwoners oplossingen voor dezelfde vraagstukken zoeken. Samenwerking is ook noodzakelijk omdat we per maatschappelijk effect of per doelstelling slechts één (gecombineerde) subsidieaanvraag, één plan, willen ontvangen. Eén partij wordt daarvoor hoofverantwoordelijk. Deze partij moet zijn samenwerkingspartners betrekken bij het opstellen van dit plan / deze subsidieaanvraag. In de uitgangspunten is aangegeven waarmee partijen rekening moeten houden bij het opstellen van een plan/aanvraag.

## Inwoners dragen hun steentje bij

Niet alle effecten en doelstellingen in deze maatschappelijke agenda zijn met inzet van middelen en organisaties te realiseren. Voor het behalen van sommige doelstellingen en effecten is iets anders nodig, namelijk de inzet van mensen. De zorg van mensen voor elkaar en voor hun omgeving. De verantwoordelijkheid die zij voor zichzelf dragen.

Er zal (meer) een beroep worden gedaan op het zelforganiserend vermogen van inwoners. Wij verwachten van hen dat zij steeds meer nagaan wat ze zelf kunnen doen om een vraagstuk op te lossen. Het gaat er veel meer om dat gezamenlijk gezocht wordt naar een oplossing en dat de inwoners daaraan bijdragen.

*Wil je snel gaan, ga dan alleen  
Wil je ver komen, ga dan samen*

# Visie en uitgangspunten

## De krachten gebundeld

“Gezond, gelukkig en gezellig” kernwoorden van Kaag en Braassem. Het gaat goed in de gemeente en dat willen we zo houden. Inwoners, maatschappelijke organisaties en gemeente bundelen daarom hun krachten om samen te werken aan een stevig en sterk Kaag en Braassem. Een gemeente waar mensen bewust bezig zijn om gezond te blijven, waar mensen in contact staan met elkaar, elkaar helpen en elkaar om hulp durven vragen. Een gemeente waar kinderen en jongeren de kans krijgen om zich te ontwikkelen en daarvoor een goede basis vinden binnen het onderwijs. Een gemeente waar gekeken wordt naar de mogelijkheden van mensen, waardoor ze kunnen werken, betaald of onbetaald. Een gemeente ten slotte waar mensen zich inzetten voor elkaar en voor hun omgeving, waar mensen zoveel mogelijk zelfstandig zijn, zoveel mogelijk hun eigen problemen oplossen. Een gemeente waarin het prettig wonen is en mensen oud kunnen worden.

In deze periode waarin we minder te besteden hebben en slimme keuzes gemaakt moeten worden, is het juist belangrijk om samen te werken. Hierdoor kunnen we meer mensen bereiken, kunnen we meer doen met minder middelen.

## Uitgangspunten<sup>2</sup> voor de samenwerking

Hieronder worden uitgangspunten beschreven, de tien bakens voor het uitvoeren van de maatschappelijke agenda. Dit zijn uitgangspunten voor onze houding als gemeente naar inwoners en maatschappelijke organisaties. Deze uitgangspunten zijn ook bedoeld als kaders voor de gewenste samenwerking en als criteria waarop de plannen van organisaties die voor financiering in aanmerking wensen te komen worden getoetst.

### Bouwen op vertrouwen

Wij gaan uit van vertrouwen. Wij vertrouwen onze inwoners en wij hebben vertrouwen in de kennis en expertise van de maatschappelijke organisaties. Wij geloven dat mensen tot veel in staat zijn en willen hen ondersteunen en stimuleren om de eigen mogelijkheden te ontdekken en te ontwikkelen. Wij verwachten van organisaties dat zij elkaar ook vertrouwen en dat zij elkaars kennis en expertise vragen en benutten. Transparantie, elkaar kunnen vinden en elkaar tijdig informeren zijn hierbij kernwoorden.

### Verbinden en versterken

Wij geloven dat door het leggen van slimme combinaties meer mogelijk wordt. Bijvoorbeeld door het nadrukkelijk leggen van verbindingen tussen voorzieningen voor zorg en welzijn. Wij nemen een rol in het maken van combinaties en het leggen van verbindingen, maar we laten de uitvoering over aan anderen.<sup>3</sup> Hierbij kan worden gedacht aan het:

- clusteren van activiteiten en accommodaties voor diverse doelgroepen
- versterken van het netwerk aan algemene voorzieningen

<sup>2</sup> Waar mogelijk en gewenst is aansluiting gezocht bij regionale visies zoals de visie Zorg voor jeugd en de regionale Strategische visie

<sup>3</sup> MRSV

## Integraal werken/samenwerken

Mensen hebben meestal problemen die niet door één instelling of één voorziening kunnen worden opgelost. Het gaat vaak om meerdere problemen tegelijk. Problemen die met elkaar samenhangen en dus ook in samenhang moeten worden aangepakt. Met de maatschappelijke agenda willen we als gemeente de integraliteit bevorderen. Van de professionals en maatschappelijke organisaties verwachten wij dan ook dat zij samenwerken en integraliteit in het oog houden. Speciale aandacht gaat hierbij uit naar de samenwerking met vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. Deze zijn de smeerolie van onze samenleving.

## Inhoudelijke uitgangspunten

### Inzetten op preventie

Preventie, preventie, preventie!! Woorden die in het traject voor de totstandkoming van de MAG vaak zijn genoemd. Onze inzet moet vooral gericht zijn op het voorkomen van problemen, door van tevoren in te grijpen en door mensen goed te informeren. Communicatie over de mogelijkheden die mensen ter beschikking staan om zelf wat te doen, is hierin het hoofdbestanddeel. Preventie kan ook bestaan uit het zo snel mogelijk signaleren van problemen en actie ondernemen. Hierbij staan we een outreachende aanpak voor.

### Afstemmen vraag en aanbod: dialooggestuurd

Wij gaan uit van de aanpak, zoals in de Kanteling is bedoeld. Hiermee bedoelen we dat we het gesprek aangaan met onze inwoners, een gesprek waarin samen met de inwoner besproken wordt waar hij of zij een probleem bij heeft, welke resultaten hij of zij zou willen bereiken en welke oplossingen daarvoor mogelijk zijn. Deze oplossingen zijn niet altijd voorzieningen vanuit de gemeente of professionele ondersteuning. Hierbij kijken wij altijd eerst naar eigen (financiële) mogelijkheden, naar hulp en ondersteuning van het netwerk en naar andere mogelijkheden zoals algemene voorzieningen. Dit verwachten wij ook van inwoners zelf en van maatschappelijke organisaties.

### Innovatie en participatie

De wereld verandert, vraagstukken vragen om nieuwe oplossingen. Wij willen ruimte bieden aan innovatie, wij verwachten zelfs dat innovatieve ideeën onmisbaar zijn om de vraagstukken van een goed antwoord te voorzien. Wij geloven dat de innovatie komt uit de kwaliteit van professionals, uit de samenwerking tussen professionals en uit het betrekken van inwoners. Inwoners hebben vaak zelf goede ideeën hoe om te gaan met maatschappelijke vraagstukken. Wij verwachten daarom dat organisaties inwoners betrekken bij het ontwikkelen en aanbieden van activiteiten.

### Actiegericht handelen

Wij geloven in actiegericht handelen.

- Informatie, advies en ondersteuning is snel, dichtbij en laagdrempelig beschikbaar.
- We zetten in op het verminderen van bureaucratie en het vereenvoudigen van toeleiding: werken met 1 toegang
- Wij komen afspraken na en spreken elkaar aan op het bereiken van resultaten.

Wij verwachten van organisaties een zelfde houding. Wij verwachten dat zij niet afwachten, maar dat zij, zo snel en zo veel als nodig is, hulp bieden.





# Gezondheid en bewegen

## Kaag en Braassem: een gezonde gemeente

Het gaat goed met onze inwoners. Inwoners van Kaag en Braassem leven langer en voelen zich gezonder, vergeleken met de regio en met Nederland. En dat is fijn! Een goede gezondheid stelt kinderen in staat om naar school te gaan, te sporten en met vrienden en vriendinnen te spelen. Met een goede gezondheid kunnen volwassenen werken en sociale contacten onderhouden. Een goede gezondheid draagt bij aan de kwaliteit van leven van ouderen.

Maar niet alles gaat goed. Eén op de vijf ouderen heeft diabetes (het hoogste percentage ouderen in de regio). We leven nog te ongezond: het alcoholgebruik onder jongeren is onveranderd hoog. Overgewicht neemt toe, van jong tot oud. Onze inwoners eten nog te ongezond en bewegen te weinig. Dit is slecht voor de gezondheid. Overgewicht en overmatig gebruik van alcohol en drugs kunnen grote gevolgen hebben voor de lichamelijke en psychische gezondheid van onze inwoners. Zo hebben kinderen met (ernstig) overgewicht meer kans op gezondheidsproblemen, zowel op jonge als op latere leeftijd.

## Een goede gezondheid is van ons allemaal

Wij hebben als gemeente een verantwoordelijkheid voor het bevorderen van de gezondheid van onze inwoners. Maar wij kunnen niet voor alle problemen een oplossing bieden. En dat willen we ook niet. Gezondheid is ook iets van mensen zelf.

Het is aan de gemeente om voor een gezonde omgeving te zorgen en het voor de inwoners makkelijk(er) te maken om een gezonde keuze te maken. Zij moeten zo min mogelijk belemmeringen ervaren om gezond te kunnen leven.

## Maatschappelijke opgaven in de etalage

Gelet op de huidige gegevens zien wij als maatschappelijke opgaven voor de komende jaren het terugdringen van:

1. Overgewicht
2. Alcoholgebruik
3. Onvoldoende beweging

# Gezondheid en bewegen

## Bewust bezig

Kaag en Braassem vindt het belangrijk dat jongeren zich op een gezonde manier kunnen ontwikkelen. Jong geleerd is oud gedaan. We willen jongeren weerbaar maken, zodat zij gezonde keuzes kunnen maken in hun leven. Het gezin (ouders) en de omgeving (leefomgeving, sportverenigingen en onderwijs) moeten hierbij betrokken worden, omdat zij een grote invloed hebben op het gedrag van jongeren<sup>4</sup>.

Maar ook voor volwassenen en ouderen blijft het belangrijk om gezond te leven en voldoende te bewegen. Bewegen beïnvloedt het beloop van chronische aandoeningen en verkleint bij ouderen het risico op valincidenten. Daarnaast kunnen gezamenlijke beweeg- of sportactiviteiten eenzaamheids- en depressieve klachten verminderen.

## Wat willen we bereiken?

De komende jaren zetten wij in op het behalen van de volgende doelstellingen:

1. Inwoners zijn zich bewust van de schadelijke gevolgen van overmatig eten en drinken<sup>5</sup>, van drugsgebruik, roken en te weinig bewegen en passen hun gedrag aan.
2. Jongeren (en kinderen) en hun opvoeders zijn weerbaarder tegen schadelijk alcohol- en drugsgebruik, roken en ongezonde voeding, hebben handvatten om beter met deze verleidingen om te gaan en passen hun gedrag aan.
3. Kinderen en jongeren zijn gestimuleerd om meer te bewegen en doen dat ook meer, o.a. door een veilige en gezonde leefomgeving. Ook mensen, die drempels ervaren om te sporten en bewegen (vanwege gezondheid, beperkingen, overgewicht, financiën), zijn meer gaan bewegen.

## Hoe gaan we dit meten?

We weten of we onze doelstellingen hebben gehaald bij de volgende resultaten in 2016:

1. een afname van het percentage ernstig overgewicht en obesitas of tenminste geen verdere toename bij alle leeftijdsgroepen, maar vooral bij jeugd en jongeren
2. een afname van het percentage jeugd en jongeren dat binge drinkt
3. een afname van het drugsgebruik onder jeugd en jongeren
4. een toename van inwoners die aan beweegnorm voldoen

## Uitgangspunten

De activiteiten moeten zich richten op de volgende aspecten<sup>6</sup>:

- Zorg en sport dichtbij in de buurt
- Zelf beslissen over leefstijl
- Gezonde keuze, makkelijke keuze
- Betrouwbare en toegankelijke informatie

<sup>4</sup> Regionale nota gezondheidsbeleid Zuid-Holland Noord, 2012

<sup>5</sup> Regionaal is een nota verslavingsbeleid opgesteld waarin uit te voeren activiteiten zijn opgenomen. Lokaal wordt, waar mogelijk en gewenst, aangesloten bij deze nota.

<sup>6</sup> Landelijke nota volksgezondheid "Gezondheid dichtbij"

# Gezondheid en bewegen

## Kaag en Braassem: een hechte gemeente

Kaag en Braassem staat bekend als een hechte gemeente. Een gemeente waar mensen voor elkaar klaar staan, elkaar willen helpen. Toch zijn er ook mensen die in een sociaal isolement leven. Dat wil zeggen dat zij betekenisvolle contacten missen en zich daar eenzaam en ongelukkig onder voelen. Zo heeft de helft van de 65-plussers aangegeven zich (wel eens) eenzaam te voelen. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt tussen sociale eenzaamheid en emotionele eenzaamheid. Van sociale eenzaamheid is sprake als iemand minder sociale contacten heeft dan hij wenst. Bij emotionele eenzaamheid gaat het om het ontbreken van een hechte, emotionele band, om de kwaliteit van het contact.

Een sociaal isolement wordt soms veroorzaakt door een stapeling van verschillende persoonlijke problemen die met elkaar verweven zijn. Het gaat dan bijvoorbeeld om (psychische) gezondheidsproblemen, problemen met opleiding en werk, of financiële problemen. Ook zonder deze problemen komt eenzaamheid voor. Uitgangspunt is of de inwoner zijn eenzaamheid zelf als problematisch ervaart. Als dat zo is, kan de gemeente ondersteunen bij het maken van een plan voor verbetering.

Hoewel de inwoners van Kaag en Braassem makkelijk en snel hulp geven, om hulp vragen doen de inwoners van Kaag en Braassem niet zo graag. Ook hun problemen houden ze liever binnenshuis. Dit blijkt onder andere uit het verschil tussen geregistreerde incidenten huiselijk geweld (laagste in de regio) en het aantal anoniem aangegeven incidenten huiselijk geweld (het hoogste onder ouderen in de regio). Vraagverlegenheid wordt o.a. versterkt door het feit dat mensen zich niet afhankelijk willen voelen van een ander, dat ze zich liever niet als hulpbehoevend zien en/of dat ze de hulpbereidheid van anderen onderschatten.

## Dementie

De komende 30 jaar verdubbelt het aantal 65-plussers in Kaag en Braassem (van circa 4.000 nu naar 8.000 in 2040). Op basis van de huidige gegevens betekent dit ook een mogelijke verdubbeling van het aantal mensen met dementie. Dementie heeft een aantal risicofactoren met hart- en vaatziekten gemeen, zoals een hoge bloeddruk, roken en overgewicht. Preventieve activiteiten kunnen dan ook een rol spelen bij het voorkomen van dementie.

## Maatschappelijke opgaven in de etalage

Gelet op de huidige gegevens zien wij de volgende maatschappelijke opgaven op het gebied van sociale en psychische gezondheid voor ons voor de komende jaren:

- Eenzaamheid onder ouderen verminderen
- Voorkomen dan wel opvangen toename dementie (komt terug bij Maatschappelijke betrokkenheid, Maatschappelijke ondersteuning en Wonen en Leefomgeving)
- Voorkomen sociale uitsluiting onder mensen met psychische problemen
- Voorkomen, tijdig signaleren en aanpakken huiselijk geweld

# Gezondheid en bewegen

## In contact

Contact met andere mensen is zeer waardevol. Mensen die meer contact hebben met familie, maandelijks deelnemen aan activiteiten en in een buurt wonen waar de sfeer goed is, geven relatief vaak aan dat ze gelukkig zijn<sup>7</sup>. Regelmatig contact maakt dat mensen makkelijker om hulp vragen, dat sneller gezien wanneer het even niet goed gaat.

### Wat willen we bereiken?

De komende jaren zetten wij in op het behalen van de volgende doelstellingen:

1. (Kwetsbare)<sup>8</sup> inwoners hebben een voldoende sociaal netwerk<sup>9</sup>. Inzet moet zijn gericht op het behoud, vergroten dan wel versterken van een sociaal netwerk.
2. Inwoners die hulp/ondersteuning nodig hebben, weten waar zij hulp kunnen krijgen of ondersteuning kunnen vragen. Zij durven sneller en makkelijker om deze hulp te vragen, dan wel kunnen deze hulp makkelijker accepteren (durf te vragen!, bereik zorgmijders).
3. Inwoners die hulp kunnen geven, worden gestimuleerd/gefaciliteerd om dat ook daadwerkelijk te doen.
4. Voor inwoners zijn in de gemeente voldoende activiteiten aanwezig waaraan zij kunnen deelnemen en waar zij sociale contacten kunnen opdoen dan wel onderhouden.
5. Inwoners voelen zich veilig in hun eigen gezin en in de eigen straat. Aandacht moet zijn gericht op het signaleren, bespreekbaar maken en melden van huiselijk geweld en het voorkomen van overlastgevende situaties als gevolg van psychische problematiek.

### Hoe gaan we dit meten?

We weten of we onze doelstellingen hebben gehaald bij de volgende resultaten in 2016:

1. het percentage ouderen dat aangeeft voldoende sociale contacten te hebben, is stabiel gebleven
2. inwoners die ondersteuning/hulp ontvangen, zijn vooruit gegaan op de zelfredzaamheidsmatrix of zijn in ieder geval niet achteruit gegaan
3. een afname van het aantal inwoners dat zich eenzaam voelt en dit als problematisch ervaart
4. een toename van de bekendheid van vraagbakens zoals het Wmo loket
5. een toename meldingsbereidheid huiselijk geweld

### Uitgangspunten

Activiteiten moeten voldoen aan de volgende uitgangspunten:

- In de buurt
- Laagdrempelig
- Gericht op het leggen van verbindingen
- Speciale aandacht voor schrijnende situaties door stapeling van problemen

<sup>7</sup> Meer Sociale samenhang, meer geluk? CBS, 2011

<sup>8</sup> Kwetsbare mensen: mensen die onvoldoende hulpbronnen hebben om op eigen kracht bepaalde moeilijkheden en tegenslagen te overwinnen. Hierdoor kunnen ze hun leven niet volledig naar hun eigen wensen vormgeven. Bij die hulpbronnen gaat het om individuele competenties en vaardigheden, maar ook om sociale netwerken en maatschappelijke voorzieningen, en het vermogen om daarvan gebruik te maken. (RMO 2011)

<sup>9</sup> Onder sociaal netwerk verstaan wij iedereen die, niet vanuit professioneel oogpunt, betrokken is bij een persoon of gezin, zoals familie, vrienden, burens en verenigingen.

# Groei en ontwikkeling

## Kinderen en jongeren in Kaag en Braassem

Het welzijn van de kinderen en jongeren in Kaag en Braassem is over het algemeen goed. Zij gaan naar school, zijn lid van een sportvereniging, genieten van het diverse cultuuraanbod in de gemeente en kunnen lekker buiten spelen. Volgens het onderzoek "Kinderen in Tel 2012" behoort Kaag en Braassem tot de 60 beste gemeenten in Nederland waar het opgroeien voor kinderen en jongeren betreft. Daarbij is onder andere gekeken naar buiten spelen, jeugdzorg, kindermishandeling en voortijdig schoolverlaten.

In 2010 groeiden 140 kinderen op in een huishouden dat leeft van een inkomen tot 120% van het sociaal minimum. Bijna de helft (45,7%) van deze kinderen groeide op in een eenoudergezin. Van alle niet-westers allochtone kinderen leven één op de vijf in een minimahuishouden (bij autochtone kinderen is dit één op de 87).

## Buiten spelen

Kaag en Braassem heeft veel speelplekken; er is gemiddeld 1 speelplek per 60 kinderen. De speelplekken zijn over het algemeen wel klein, in de zin van een wipkip op de hoek van de straat. Gemiddeld zijn er 3,5 speelvoorzieningen per plek. De 13+ voorzieningen staan niet allemaal in de plaatsen waar de meeste oudere kinderen wonen.

## Zorg om kinderen

Niet met alle kinderen gaat het goed. Sommige kinderen wonen in een situatie waarin ouders niet goed voor hen kunnen zorgen. In 2010 waren 18 kinderen onder toezicht gesteld (Jeugdzorg). Over 35 kinderen was een melding gedaan bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling omdat er zorgen waren over de veiligheid van deze kinderen. Dit was vergelijkbaar met voorgaande jaren.

## Zorg voor kinderen

We zien dat het aantal indicaties voor gespecialiseerde zorg afneemt. In 2010 zijn 121 indicaties afgegeven, dit zijn circa 19 indicaties per 1.000 jeugdigen (gemiddeld in Holland Rijnland 28 indicatiebesluiten per 1.000 jeugdigen). In 2009 waren er 157 indicatiebesluiten. Dit is een afname van bijna 30%.

Naast deze afname zien we een toename in het aantal verwijzingen naar Halt en het aantal jeugdreclasseringmaatregelen. In 2010 kregen 7 jongeren een maatregel. Dit zijn er 5 meer dan in 2009.

## Maatschappelijke opgaven in de etalage

Hieruit kunnen we de volgende opgaven afleiden:

- Het bieden van een veilige omgeving voor kinderen binnen en buiten
- Het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden voor alle kinderen
- Het bevorderen van een snelle signalering en een actiegerichte aanpak van (mogelijke) problemen

# Groei en ontwikkeling

## Alle kinderen groeien op in een veilige omgeving en ontwikkelen talenten

De jeugd in Kaag en Braassem krijgt de kans om in een gezonde en veilige omgeving op te groeien. Daarbij stimuleren we hen hun talenten en vaardigheden te ontdekken en te ontwikkelen, zodat ze als volwassene zelfredzaam zijn en naar vermogen kunnen deelnemen aan de maatschappij<sup>10</sup>. We versterken de beschermende factoren die bijdragen aan opvoeden en opgroeien. Dan gaat het ook om zaken als wonen, spelen, onderwijs, sport, cultuur, etc. Bij alles moet de veiligheid van jeugdigen voorop staan; het leven van een jeugdige moet vrij zijn van geweld binnen het gezin, in de straat en de wijk<sup>11</sup>.

De openbare ruimte is ingericht op ontmoeting en beweging. De spreekwoordelijke wipkip op de hoek is verdwenen (een verantwoordelijkheid van de ouders zelf), maar de gemeente investeert in goed speelbare, grotere speelplekken. De inrichting is afwisselend en afgestemd op de aanwezige jeugd en de ontwikkeling in de leeftijdsopbouw op het moment van aanleg en/of vervanging<sup>12</sup>.

### Wat willen we bereiken?

De komende jaren zetten wij in op het behalen van de volgende doelstellingen:

1. Alle kinderen en jongeren kunnen binnen en buiten veilig opgroeien, elkaar ontmoeten, spelen en bewegen.
2. Alle kinderen en jongeren kunnen hun vaardigheden ontwikkelen en hun talenten ontdekken.
3. Kinderen en jongeren ontvangen passende ondersteuning. Er is een adequate zorgstructuur rond kinderen (jeugdzorg en passend onderwijs).

### Hoe gaan we dit meten?

We weten of we onze doelstellingen hebben gehaald wanneer in 2016:

1. 1 passende speelplek per 75 kinderen tot zes jaar en 1 passende speelplek voor 100 kinderen van 7 jaar en ouder is gerealiseerd. Er wordt gestreefd naar minimaal één speelplek per kern
2. in groeikernen zijn verenigingen/organisaties aanwezig, waar kinderen kunnen sporten, muziekonderwijs kunnen krijgen en/of aan andere culturele activiteiten kunnen meedoen
3. alle vrijwilligers (die met kinderen te maken hebben) en professionals herkennen tekenen van huiselijk geweld en handelen adequaat
4. een afname kinderen die met achterstand op basisonderwijs komen

### Uitgangspunten

- Kinderen zijn in beeld
- Signalering en preventie van problemen bij risicogroepen is de standaard
- Participatie van kinderen en jongeren bij het inrichten van speelplekken en andere voorzieningen

<sup>10</sup> Regionale visie "Zorg voor Jeugd". Wij sluiten aan bij deze visie en de daarin genoemde uitgangspunten.

<sup>11</sup> Regionale Visie CJG "Met ouders en jeugd maken wij het verschil", mei 2012

<sup>12</sup> Maatschappelijk Ruimtelijke Structuurvisie Kaag en Braassem

# Groei en ontwikkeling

## Ouders worden ondersteund bij opvoeden

In Kaag en Braassem maken ouders veelvuldig gebruik van opvoedondersteuning. In 2009 is voor 32 op de 1.000 kinderen in Kaag en Braassem een beroep gedaan preventief pedagogisch hulpaanbod (stevig ouderschap, opvoedbureau, maatschappelijk werk).

## Veel vragen echtscheiding

Bij het opvoedbureau en het maatschappelijk werk worden vooral vragen gesteld over echtscheiding. In verlengde daarvan zijn er veel vragen van alleenstaande ouders. Uit onderzoek blijkt dat alleenstaande ouders vaker zorgen hebben over de ontwikkeling van hun kinderen. In onze gemeente leven ook veel kinderen van alleenstaande ouders op sociaal minimum. Dit maakt de kinderen van alleenstaande ouders evenals hun ouders tot speciale doelgroep.

## Ontwikkeling Jeugdzorg

Eén van de vormen van waaruit ondersteuning bij opvoeden en opgroeien wordt geboden is het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). De missie van het CJG is “het helpen van jeugdigen en ouders bij de opvoeding en het opgroeien. Het CJG levert ondersteuning op maat, doet dat snel en bekwaam. Hulp is erop gericht ouders de regie te laten houden of weer de regie te laten krijgen op het opvoeden en opgroeien” (Regionale visie CJG).

Het CJG neemt een belangrijke rol in bij de decentralisatie van Jeugdzorg in 2015. De decentralisatie van jeugdzorg betreft niet alleen een transitie, maar heeft ook als doel een transformatie en vernieuwing van het huidige systeem van ondersteuning voor de jeugd van preventie tot en met gesloten jeugdzorg. De huidige leeftijdsgrens van 18 jaar wordt losgelaten: er is geen sprake meer van een leeftijdsgrens. De indicatiestelling zoals die nu loopt via de Bureaus Jeugdzorg verdwijnt. Het CJG wordt de toegang voor alle hulp (Regionale strategische visie Holland Rijnland, januari 2012).

## Maatschappelijke opgaven

Hieruit kunnen we de volgende opgaven afleiden:

- Transitie, transformatie en vernieuwing jeugdzorg
- Normaliseren van opvoedingsvragen
- Bieden van ondersteuning bij opvoedings- en opgroeivragen
- Samenwerking CJG met onderwijs en zorg



# Groei en ontwikkeling

## Opvoeden doen we samen

Ouders zijn eerstverantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen. Maar niemand leeft in volledig isolement. Betrokkenheid van het sociaal netwerk - familie, vrienden, burens, vrijwilligers – is essentieel bij de opvoeding. Ook buitenshuis worden jeugdigen beïnvloed. School (en peuterspeelzalen en kinderopvang) is bijvoorbeeld een belangrijke leefomgeving. In breder verband zijn er de mensen in de buurt, de wijk en is er de samenleving als geheel. De samenleving heeft de plicht om ouders te steunen bij het opvoeden, omdat het opvoeden een opdracht voor de samenleving als geheel is.<sup>13</sup>

### Wat willen we bereiken?

De komende jaren zetten wij in op het behalen van de volgende doelstellingen:

1. Ouders zijn toegerust om voor hun kinderen te zorgen en hen op te voeden. Zij zijn vaardig en vinden het heel normaal om te praten over opvoeden en om ondersteuning bij de opvoeding te vragen.
2. Jongeren en gezinnen hebben mensen (familie, vrienden, vrijwilligers) om zich heen verzameld op wie zij kunnen terugvallen (versterken sociaal netwerk).
3. Jongeren, ouders en professionals maken van een vraag geen probleem. Kinderen krijgen geen stempeltje maar de ondersteuning die zij nodig hebben, zo licht als mogelijk en zo zwaar als noodzakelijk. Deze ondersteuning hoeft niet altijd door professionals geboden te worden. Ook vrijwilligers kunnen deze ondersteuning leveren.
4. Kinderen, jongeren en ouders weten waar zij ondersteuning kunnen krijgen. Deze ondersteuning wordt snel, laagdrempelig en in samenhang aangeboden. Informatie en kennis wordt gedeeld onder regie van de ouders of de jongere zelf (18+).

### Hoe gaan we dit meten?

We weten of we onze doelstellingen hebben gehaald bij de volgende resultaten in 2016:

1. een afname van ouders die opvoedstress of opvoedonzekerheid ervaren
2. een toename van het gebruik van lokale zorg voor jeugd waardoor minder vraag naar gespecialiseerde zorg ontstaat
3. een toename van geboden en ontvangen informatie en advies (o.a. toename bezoek van CJG websites voor ouders en jongeren)
4. een toename van tevredenheid van ouders en kinderen over geboden ondersteuning
5. vanuit het CJG wordt op werkdagen binnen 24 uur contact met ouders/kinderen opgenomen wanneer zij zich hebben gemeld met een vraag
6. afname van de uitval uit ondersteuningsaanbod voor de beëindiging van het zorgtraject

### Uitgangspunten

- CJG is de spil: ondersteuning aan kinderen, jongeren en/of hun ouders wordt vanuit het Centrum voor jeugd en gezin (CJG) geboden/gecoördineerd of in samenwerking met het CJG aangeboden. Het CJG stimuleert/faciliteert de meest laagdrempelige vormen van opvoedondersteuning. Vroegsignalering maakt hier onderdeel van uit.
- Professionals en vrijwilligersorganisatie betrekken actief het sociale netwerk bij de oplossing van opvoed- en opgroevragen.
- Er wordt niet over, maar met ouders en/of kinderen gesproken.

<sup>13</sup> Regionale visie CJG “Met ouders en jeugd maken we het verschil”

# Werken en leren

## Kinderen en jongeren uit Kaag en Braassem blijven langer op school!

Het aantal kinderen en jongeren uit Kaag en Braassem dat onderwijs volgt, neemt toe. Dit komt doordat een hoger percentage jongeren doorleert op Hbo en Universiteit. Daarnaast gaan steeds minderen jongeren te vroeg van school. In het schooljaar 2010-2011 hadden 35 jongeren school voortijdig school verlaten. Twee jaar daarvoor was dit nog bijna het dubbele.

Uit de cijfers komt naar voren dat het percentage ongeoorloofd schoolverzuim de afgelopen jaren lijkt te zijn toegenomen. Dit komt doordat steeds meer scholen verzuim melden (door het minder-melden voorheen weten we niet of er feitelijk een toename is).

## Ontwikkeling passend onderwijs

In 2014 (was 2013) wordt passend onderwijs ingevoerd. Dit betekent dat alle basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs dan de plicht hebben om een passende onderwijsplek te bieden aan leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Het accent verschuift van het medisch labelen van kinderen, naar wat zij daadwerkelijk nodig hebben om onderwijs te kunnen volgen. De onderwijsbehoefte is het uitgangspunt. Scholen gaan hiertoe samenwerken.

## Werkloosheid neemt toe

In Kaag en Braassem zijn er 40 banen op 100 inwoners. Dit zien wij niet als een probleem. Er zijn namelijk relatief weinig mensen die ongewenst werkloos zijn (vergeleken met het regionaal en landelijk gemiddelde). Wel zien we dat het aantal werkloosheidsuitkeringen toeneemt. Dit als gevolg van de economische crisis. In 2010 hadden 270 inwoners van Kaag en Braassem een werkloosheidsuitkering (1,6% van het totaal aantal inwoners tussen 15 en 65 jaar).

In 2011 waren 40 niet-werkende jongeren op zoek naar een baan. In 2010 waren dit er 45. De meeste niet-werkende werkzoekenden (60%) zijn terug te vinden in de leeftijdsgroep 40 – 65 jaar.

## Steeds meer mensen moeten aan het werk

De verwachting is dat steeds meer mensen moeten gaan werken. Enerzijds komt dit door de vergrijzing: het aantal mensen tussen 15 – 65 jaar (de huidige arbeidsactieve periode) ten opzichte van het aantal ouderen neemt af. Er zijn minder mensen die het werk kunnen doen terwijl de vraag naar werk (bijvoorbeeld in de zorg) toeneemt. Anderzijds komt het doordat er minder middelen beschikbaar komen voor mensen die niet zelf in hun onderhoud kunnen voorzien, die een uitkering ontvangen of in een sociale werkvoorziening werken.

## Maatschappelijke opgaven in de etalage

Hieruit kunnen we de volgende opgaven afleiden:

1. Invoering passend onderwijs
2. Meer mensen aan het werk, betaald en onbetaald

# Werken en leren

## Een goede basis

Kinderen en jongeren ontwikkelen zich verschillend. Het ene kind is creatief, het andere sociaal, weer een ander kind kan heel goed leren of heeft een grote interesse in techniek. Eén ding heeft elk kind, hoe verschillend ook, gemeen: het recht op onderwijs. Elk kind heeft het recht zich zo optimaal mogelijk persoonlijk te ontwikkelen. Het onderwijsaanbod biedt daarom ieder kind de kans, een goede basis, om binnen zijn of haar eigen mogelijkheden tot een zelfstandige, sociale en verantwoordelijke burger uit te groeien.

## Wat willen we bereiken?

De komende jaren zetten wij in op het behalen van de volgende doelstellingen:

1. Alle kinderen van 5 t/m 17 jaar kunnen terecht op een (passende) school.
2. Jongeren volgen een opleiding, die hen perspectief op betaald werk biedt (leren voor een baan) en halen een diploma. Een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt is daarvoor een voorwaarde (passende opleidingen en voldoende stages).

## Hoe gaan we dit meten?

We weten of we onze doelstellingen hebben gehaald bij de volgende resultaten in 2016:

1. een afname van voortijdig schoolverlaters
2. een afname van ongeoorloofd verzuim
3. een toename van jongeren met startkwalificatie
4. een afname van jongeren met werkloosheidsuitkering (niet altijd beïnvloedbaar)

## Uitgangspunten

- Onderwijskundige inhoud is aan het onderwijs
- Samenwerking met CJG

## Werken loont, betaald of onbetaald

Een betaalde baan is misschien wel het beste middel om deel te nemen aan de samenleving en zelfstandig te zijn. Een baan naar vermogen is niet altijd een reguliere volledige baan, ook een deeltijdbaan, vrijwilligerswerk of mantelzorg kan in aanmerking komen. Het streven is wel dat inwoners zoveel mogelijk financieel zelfstandig zijn. Doet een inwoner een beroep op een uitkering, dan wordt daar een bijdrage aan de samenleving voor terug verwacht.

Om een springplank te kunnen organiseren voor inwoners die op eigen kracht niet aan het werk komen is een stevige samenwerking tussen gemeenten, werkgevers en het onderwijs noodzakelijk. De vraag van werkgevers is leidend voor de mogelijkheden om werkzoekenden te plaatsen. Het onderwijs moet in staat zijn mensen hiertoe op te leiden. Anderzijds verwachten de gemeenten inzet van werkgevers op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen.<sup>14</sup>

---

<sup>14</sup> Regionale Strategische visie "Op eigen kracht", januari 2012

### Wat willen we bereiken?

De komende jaren zetten wij in op het behalen van de volgende doelstellingen:

1. Meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt zijn (en blijven) aan het werk, betaald dan wel onbetaald via vrijwilligerswerk. Vrijwilligersorganisaties ontvangen hiervoor de benodigde ondersteuning.
2. Organisaties tonen zich betrokken door mensen met afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen. De gemeente heeft hierbij een bemiddelende rol (werkgeversdienstverlening).

### Hoe gaan we dit meten?

We weten of we onze doelstellingen hebben gehaald bij de volgende resultaten in 2016:

1. een toename van social return in contracten
2. meer mensen zonder betaald werk doen vrijwilligerswerk
3. een afname van (de instroom van) mensen in een uitkering
4. een adequate werkgeversdienstverlening is ontwikkeld

### Uitgangspunten

- Niet meedoen is geen optie, betaald of onbetaald
- Kaag en Braassem geeft het goede voorbeeld als maatschappelijk werkgever

# Maatschappelijke betrokkenheid

## Een groter beroep op mantelzorgers

Inwoners zijn steeds meer zelf verantwoordelijk, voor zichzelf en voor hun omgeving. Wanneer zij problemen ondervinden, moeten zij deze in principe eerst zelf proberen op te lossen. Lukt dit niet, dan doen zij een beroep op familie, vrienden of vrijwilligers. Dit betekent dat een steeds grotere druk wordt gelegd op mantelzorgers, mensen die zorg bieden aan iemand in hun naaste omgeving. In 2009 gaf ongeveer 10% van de zelfstandig wonende 65-plussers aan dat zij mantelzorg ontvingen. Bijna één derde van onze inwoners tussen de 19 en 65 jaar en een kwart van de 65-plusser verleenden mantelzorg in dat jaar.

De mantelzorg wordt steeds langduriger en intensiever. Dit vergroot het risico op overbelasting. Steeds meer inwoners melden zich bij het Bureau Informele Zorg voor ondersteuning. Op 31 december 2011 waren 139 mantelzorgers uit Kaag en Braassem ingeschreven bij Bureau Informele Zorg, 18 meer dan aan het begin van het jaar.

## Veel vrijwilligers in Kaag en Braassem

In Kaag en Braassem draaien veel organisaties en verenigingen op de vrijwillige inzet van inwoners. Uit de enquête die de gemeente in 2009 onder deze verenigingen heeft gehouden kwam naar voren dat de bestuursfuncties lastiger in te vullen zijn en dat vrijwilligers vergrijzen. Het is belangrijk voor het voortbestaan van verenigingen en organisaties dat mensen zich vrijwillig blijven inzetten. Maar ook voor mensen zelf is vrijwilligerswerk goed. Het geeft voldoening, zingeving en draagt bij aan persoonlijke ontwikkeling.

## Maatschappelijke opgaven in de etalage

Hieruit kunnen we de volgende opgaven afleiden:

- Ondersteunen van mantelzorgers
- Bevorderen vrijwillige inzet

# Maatschappelijke betrokkenheid

## Mantelzorgers<sup>15</sup> voelen balans tussen eigen leven en zorg geven

Mantelzorg is voor de meest mensen vanzelfsprekend, want zorgen voor je naasten, dat is toch heel gewoon! Maar het is vaak erg zwaar, niet alleen fysiek maar ook emotioneel. Met het toenemend beroep op de zorg en de beperkte middelen die daar tegenover staan, wordt mantelzorg steeds noodzakelijker voor degene die zorg nodig heeft. We willen voorkomen dat mantelzorgers daardoor in de knel komen. Iedere mantelzorger moet de mogelijkheden krijgen om deze zorg te bieden en tegelijkertijd maatschappelijk actief te blijven zonder overbelast te raken.

### Wat willen we bereiken?

De komende jaren zetten wij in op het behalen van de volgende doelstellingen:

1. Mantelzorgers weten waar zij met hun vraag terecht kunnen als zij ondersteuning of verlichting van hun zorg nodig hebben.
2. Mantelzorgers ontvangen de ondersteuning en verlichting van zorg (zoals respijtzorg) die zij nodig hebben om de mantelzorg te kunnen (blijven) bieden.
3. Mantelzorgers en professionals/vrijwilligers werken goed samen bij het bieden van zorg.

### Hoe gaan we dit meten?

We weten of we onze doelstellingen hebben gehaald bij de volgende resultaten in 2016:

1. een reductie van het beroep op professionals
2. een toename van het aantal mantelzorgers dat aangeeft het aan te kunnen

### Uitgangspunten

- Waardering voor mantelzorgers moet duidelijk zijn
- De vraag van mantelzorgers is het uitgangspunt
- Speciale aandacht voor het bereiken van jonge mantelzorgers

## Vrijwilligerswerk is voor iedereen en door iedereen

Onze inwoners zijn niet alleen verantwoordelijk voor zichzelf, maar ook voor elkaar en voor de samenleving als geheel. Het doen van vrijwilligerswerk geeft invulling aan deze verantwoordelijkheid. Vrijwilligers zijn essentieel voor een sociaal betrokken samenleving. De inzet van vrijwilligers maakt een breder en beter pakket van activiteiten en welzijnsdiensten mogelijk. Voor vrijwilligers zelf is de inzet die zij leveren ook belangrijk; het geeft voldoening en levert een bijdrage aan persoonlijke ontwikkeling. Wel zien we dat steeds meer gevraagd wordt van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. Zij moeten daarbij wel de nodige ondersteuning ontvangen, zodat zij zich verantwoord vrijwillig kunnen (blijven) inzetten en zodat organisaties aantrekkelijk zijn en blijven voor vrijwilligers.

---

<sup>15</sup> mantelzorg: langdurige zorg (langer dan drie maanden gedurende acht uur per week of meer) die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende door personen uit diens directe omgeving, waarbij zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en de gebruikelijke zorg van huisgenoten voor elkaar overstijgt.

### Wat willen we bereiken?

De komende jaren zetten wij in op het behalen van de volgende doelstellingen:

1. Inwoners zijn gestimuleerd en gemotiveerd om een bijdrage te leveren aan de samenleving. Meer inwoners verrichten daardoor vormen van vrijwilligerswerk.
2. Vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties ontvangen ondersteuning (o.a. deskundigheidsbevordering) die zij nodig hebben om het vrijwilligerswerk te kunnen uitvoeren.
3. Professionals en gemeenten zetten zich om vrijwilligers(organisaties) te faciliteren en bureaucratische drempels waar mogelijk te verlagen.

### Hoe gaan we dit meten?

We weten of we onze doelstellingen hebben gehaald bij de volgende resultaten in 2016:

1. de vraag naar en het aanbod van vrijwilligers is in evenwicht
2. een toename van het aantal geslaagde matches tussen zorgvrager en vrijwilliger

### Uitgangspunten

- Aandacht voor continuïteit, diversiteit en flexibiliteit van vrijwilligerswerk

# Maatschappelijke ondersteuning

## Soms is een zetje nodig

Over het algemeen gaat het goed met de inwoners van Kaag en Braassem. Zij zijn gezond, leven lang en hebben gemiddeld een goed inkomen. Soms hebben inwoners ondersteuning nodig. Deze kan op verschillende vlakken liggen: financiële ondersteuning omdat mensen niet zelf voor een (voldoende) inkomen kunnen zorgen, ondersteuning om zelfstandig te kunnen blijven wonen of ondersteuning om erop uit te kunnen gaan.

Deze hulp wordt soms individueel aangeboden, en soms via een algemene voorziening. Wij zien een toename in het gebruik van algemene voorzieningen zoals Tafeltje Dekje en alarmering en een afname bij de individuele voorzieningen zoals woningaanpassingen. Dit past ook bij landelijke ontwikkelingen. Het is wenselijk vanuit oogpunt van de inwoners en uit financieel oogpunt dat men steeds meer gebruik maakt van algemene voorzieningen. Deze zijn laagdrempelig, sneller beschikbaar (geen indicatieprocedure) en veelal goedkoper.

## Ontwikkeling van de Kanteling: van zorgen voor naar zorgen dat ...

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) geeft gemeenten de taak om burgers te ondersteunen en te stimuleren in plaats van de zorg over te nemen. Het gaat om aansluiten bij wat iemand nog kan en samen oplossingen zoeken voor wat hij niet meer kan. Nadruk ligt op de eigen verantwoordelijkheid van inwoners en hun zelfoplossend vermogen.

## Vier op de tien minimahuishoudens maakt geen gebruik van minimaregelingen. Dit zijn vooral 65-plussers

Niet iedereen die ondersteuning nodig heeft, durft echter deze ondersteuning te vragen. Uit schroom, een gevoel niet afhankelijk te willen zijn of omdat ze hun problemen niet (willen) erkennen. Bijna 42% van de huishoudens die een inkomen hebben tot 120% van het sociaal minimum maakt van geen enkele minimaregeling gebruik. 65-plussers maken het minst gebruik van financiële ondersteuning.

## Weinig bijstandsuitkeringen

Eén op de honderd huishoudens ontvangt een bijstandsuitkering (Wet werk en bijstand). Dit is het laagste in de regio.

## Maatschappelijke opgaven

Hieruit kunnen we de volgende opgaven afleiden:

- Verkleinen vraagverlegenheid
- Het creëren van algemene voorzieningen

Nota bene: landelijk gezien spelen er veel ontwikkelingen binnen de AWBZ, zoals de decentralisatie van begeleiding. Deze ontwikkelingen hebben consequenties voor het beroep dat inwoners op de Wmo gaan doen. Wanneer meer duidelijk is, worden deze ontwikkelingen betrokken bij de maatschappelijke agenda.



# Maatschappelijke ondersteuning

## Zelfstandig met een zetje

Mensen maken de samenleving. Elk mens doet dit op zijn eigen wijze en maakt zijn eigen keuzes. De optelsom is een samenleving waarin ruimte is voor de verschillende keuzes en waarin iedereen zoveel mogelijk zijn eigen leven kan leiden. De meeste mensen kunnen en doen dit met verve. Zij gaan naar school, aan het werk, leiden een actief sociaal leven met vrienden en binnen diverse verenigingen. Zij voorzien zelfstandig in hun levensonderhoud, voeden hun kinderen op en regelen de ondersteuning die in het leven soms nodig is.

Op sommige momenten lukt het niet op eigen kracht, dan is hulp nodig. Meestal vindt het gezin deze ondersteuning in het sociale netwerk of door een beroep te doen op professionals. Soms krijgt iemand dat voor kortere of langere tijd om welke reden dan ook niet georganiseerd. Op dat moment zorgt de gemeente dat er ondersteuning beschikbaar is. Deze ondersteuning is gericht op het hervinden of versterken van de eigen kracht<sup>16</sup>. Ondersteuning kan bestaan uit financiële ondersteuning, uit het aanbieden/verstrekken van voorzieningen of uit het bieden van begeleiding.

## Wat willen we bereiken?

De komende jaren zetten wij in op het behalen van de volgende doelstellingen:

1. Inwoners zijn zo veel mogelijk (financieel) zelfstandig. Wanneer dit niet mogelijk is, bevinden zij zich zo min mogelijk en zo kort mogelijk in een (financiële) afhankelijkheidspositie.
2. Inwoners zijn zich bewust van de gevolgen van het ouder worden en/of ziekte en nemen, waar mogelijk, zelf tijdig maatregelen om deze gevolgen op te vangen.
3. Inwoners die hulp/ondersteuning nodig hebben, weten waar zij deze hulp kunnen krijgen of ondersteuning kunnen vragen. Zij durven sneller en makkelijker om deze hulp te vragen, dan wel kunnen deze hulp makkelijker accepteren.
4. Inwoners die om hulp/ondersteuning vragen, moeten die ook snel kunnen krijgen.

## Hoe gaan we dit meten?

We weten of we onze doelstellingen hebben gehaald wanneer in 2016:

1. minder mensen langdurig afhankelijk zijn van een uitkering
2. de instroom in schuldhulpverlening is afgenomen of ten minste stabiel is gebleven
3. bekendheid van vraagbakens is toegenomen
4. afname beroep op individuele voorzieningen (omdat mensen het probleem zelf oplossen)

## Uitgangspunten

1. Algemeen/collectief waar kan, individueel waar nodig
2. Maatwerk
3. Inwoners hebben de regie over hun eigen leven. Zij kunnen hun leven zelf (blijven) inrichten naar hun eigen wensen en behoeften
4. De mogelijkheden van mensen, niet hun beperkingen/onmogelijkheden zijn het uitgangspunt

---

<sup>16</sup> Regionale Strategische visie "Op eigen kracht", januari 2012

# Wonen en leefomgeving

## Te weinig plaatsen ouderenzorg

In Kaag en Braassem zijn momenteel 122 plaatsen voor beschermd wonen voor ouderen:

- Jacobus in Oude Wetering (Wijdezorg) 45 plaatsen
- Woudsoord in Woubrugge (Wijdezorg) 37 plaatsen
- Hof van Alkemade in Roelofarendsveen (Activite) 40 plaatsen

Daarnaast zijn er in de gemeente 262 geschikte woningen voor ouderen aanwezig. Geschikte woningen zijn woningen die tenminste volledig rollatordoorgankelijk zijn en daarmee geschikt zijn voor hulpbehoevende ouderen en/of gehandicapten. Dit is niet voldoende. Men ervaart nu al een tekort aan geschikte woningen en plaatsen voor beschermd wonen. Daardoor hebben niet alle inwoners de mogelijkheid om oud te worden in hun eigen dorp of gemeente.

## Ontwikkeling: minder mensen beschermd wonen

Door landelijke ontwikkelingen komen ouderen minder snel in aanmerking voor een plek in een verzorgingshuis of verpleeghuis. Hierdoor moeten mensen langer zelfstandig blijven wonen. Dit betekent dat er een grotere vraag ontstaat naar geschikte woningen of naar het geschikt maken van bestaande woningen.

## Een gevoel van saamhorigheid in Kaag en Braassem

In Kaag en Braassem vinden meer inwoners dan gemiddeld dat mensen in de buurt op een prettige manier met elkaar omgaan, dat ze zich thuis voelen bij de mensen in de buurt en dat het er gezellig is met veel saamhorigheid.

Maatschappelijke opgaven:

1. Geschikt wonen in de buurt
2. Prettig (blijven) wonen

# Wonen en leefomgeving

## Prettig en passend wonen in Kaag en Braassem

De gemeente houdt rekening met de grote stijging van het aantal ouderen door in de groeikernen woonservicezones te ontwikkelen. Dit stelt mensen in staat om langer de regie over hun eigen leven te houden. Ook in de groenkernen is er op gezette tijden een steunpunt toegankelijk, meestal gekoppeld aan een ontmoetingscentrum.<sup>17</sup>

### Wat willen we bereiken?

De komende jaren zetten wij in op het behalen van de volgende doelstellingen:

1. Inwoners voelen zich verantwoordelijk voor zichzelf en voor hun omgeving. De mensen maken de buurt.
2. Inwoners kunnen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen, het liefst in het eigen dorp of de eigen gemeente. Wonen en zorg worden zo veel mogelijk bij elkaar gebracht, in ieder geval bij nieuwe ontwikkelingen in de groeikernen.
3. Inwoners ervaren geen belemmeringen in de openbare ruimte. De openbare ruimte is voor iedereen goed toegankelijk, ook bij afhankelijkheid van rolstoel of scootmobiel.

### Hoe gaan we dit meten?

We weten of we onze doelstellingen hebben gehaald bij de volgende resultaten in 2016:

1. afname van het aantal 65-plussers dat verhuist naar een plaats buiten de gemeente
2. een toename van het aantal geschikte woningen
3. een afname van klachten en meldingen over toegankelijkheid openbare ruimte
4. een toename van de ervaren toegankelijkheid van de openbare ruimte
5. een toename van de tevredenheid van inwoners over leefbaarheid van de gemeente
6. aantal door bewoners zelf gerealiseerde initiatieven
7. een toename van het aantal woonservicegebieden en/of steunpunten

### Uitgangspunten

1. Jong en oud bij elkaar
2. Stimuleren van mensen om eigen woning/woonomgeving geschikt te maken voor hun levensfase

---

<sup>17</sup>Maatschappelijk ruimtelijke structuurvisie Kaag en Braassem

# Budget voor uitvoering MAG

Overzicht thema's en bijbehorende budgetten (2012)

Thema	Motto	Budget <sup>18</sup>
Gezondheid en bewegen	Bewust bezig In contact	€ 1.421.000
Groei en ontwikkeling	Opgroeien in een veilige omgeving en ontwikkelen talenten Opvoeden doen we samen	€ 2.004.000
Werken en leren	Een goede basis Werken loont, betaald of onbetaald	€ 1.083.000
Maatschappelijke betrokkenheid	Balans tussen eigen leven en zorg geven Vrijwilligerswerk voor en door iedereen	€ 194.000
Maatschappelijke ondersteuning	Zelfstandig met een zetje	€ 3.208.000
Wonen en leefomgeving	Prettig en passend wonen in K en B	€ 3.000
<b>Totaal</b>		<b>€ 7.913.000</b>

<sup>18</sup> Afgerond op duizendtallen